

Hivatásturizmus: könyvtárosok a tengerparton

Nyári konferenciabeszámoló
angol–magyar közhelyszótárral

Talán mégsem a világ vége, ha egy tudományos konferenciát a tengerparton rendeznek. Arra a következtetésre jutottam, még ha szezon előtt történik az esemény, úgy is kibírható. Eme nagyszabású agymunka mindössze néhány pillanatot vett igénybe közalkalmazotti munkaidőmből, amikor a New Jersey-i könyvtárosok levelezőlistáján észrevettem, hogy valaki megkérdőjelezte a helyszínt. Miért ugyanott már megint, és lehetne-e esetleg valami központi helyen? Egyből a Balaton jutott az eszembe, főidényen kívül az sem centrális, vajon a magyar könyvtárosok tömegesen tiltakoznának-e egy keszthelyi vagy siófoki rendezvény ellen?

A New Jersey Könyvtárosok Szövetsége éves állami konferenciáját hagyományosan az Atlanti-óceán partján található Long Branch nevű városkában tartja május első hetében. Az esemény hétfőtől szerdáig egy konferenciaturizmusra berendezkedett, Ocean Place nevű part menti szállodában zajlik. Az időpont ideálisnak mondható a tanév vége felé. Még nincs füllesztő, párás meleg, viszont szerencsés esetben már lehet napozni. A tengerpart elvileg csak Memorial Day után nyílik, ami május utolsó napján a veterán katonák emléknapja. Nincs tömeg, akár parkolóhelyet is talál az ember két percre a víztől. De semmi lányi strandolás! Nem futkosnak még lenge ruhájukban a *Baywatch*ből ismert kisportolt vízimentők a homokon, és nem kell még a született feleségeknek sem eltakarni ifjú csemetéjük szemét, ha erre tévedne egy kelet-európai turista az amerikaiak túlságosan szexis fecskében. Az Ocean Boulevard milliós villáinak lakói sem költöztek át még téli szállásukról. A hétvégi New Jersey maraton és félmaraton után szinte üresek a szállodák is, kihalt a tengerpart, a vendéglátó-ipari egységek konganak, ami azt jelenti, hogy a könyvtárosok minden bizonnyal kedvező áron kapják a konferenciával kapcsolatos szolgáltatásokat. „*A könyvtáros rendezvények elég csórók, nem úgy, mint a gyógyszergyárak vagy computercégek által szponzorált konferenciák*” – jegyezte meg valaki egy országos könyvtáros szervezet vezetőségéből, „*télen a hideg, északi államok jutnak, nyáron meg a meleg, déliek.*”

A helyszín

A könyvtárosok egész évben készülnek az éves konferenciára. Az ideinek a címe – *Egyenlőség, szabadság, lehetőség: fontos a könyvtár* – mintha kissé nevetségesen hangzana magyarul így elsőre, de biztos ígérhetem, nem ez lesz az egyetlen ki-

zárólag rosszul fordítható és fintort kiváltó közhely ebben a beszámolóban. Erről majd később, térjünk inkább vissza a helyszínhez.

Mint rendes tengerpart nélküli országból való magyart, a tenger és az óceán mindig is lenyűgözött. Talán a gyerekkori nyaralások emléke teszi? Ugyan ki ne tudná felidézni Constanțát: sirályok csemegéznek a fürdőzők által eldobált ételmaradékon, miközben tengerjáró hajók ontják a keményvalutával fizető turistákat. Várnában csak hideg víz jut a zuhanyzóban, de azt alaposan megfizettetik a baráti szocialista országból érkezővel. A Balti-tengernél a Hel-félszigeten az alkalmi árus hajnalban hangos *jagody-jagody* kiáltással ébreszti a vadkempingezőket. Vagy szebb emlékek későbbi időkből: kanyarog az út lefelé Triesztbe, már rendszerváltozás után szabadon, amint az ember először megpillantja az Adriát. Esetleg a Földközi-tenger, ha valaki szerencsés, sőt, Capri szigete a kristálytisza kék vízben. Ami eszembe juttat egy másik bájos tengerparti városkát: Ostia, egy kőhajításnyra található Rómától, pont ezzel egy szélességi fokon rendezik a konferenciát a New Jersey-i könyvtárosok.

Long Branch különösen kedves számomra. Lektor koromban egy diákunk meghívott a Fulbright-vendégprofesszorral egyetemben, hogy megismerkedjünk a szüleivel is. A tengerparti házukhoz érve nem hittünk a szemünknek. Hamisítatlan magyar, sőt, szabolcsi kiskert fogadott a ház előtt, rendes magyar virágokkal, tática, portulácská, kardvirág, petúnia, sőt, muskátli! A ház asszonya pedig izes tájszólással üdvözölt bennünket. Mint később kiderült, ugyanabban a kisvárosban születünk. Sőt, pár nappal később, amikor anyukámnak lelkesen beszámoltam a látogatásról és a falusi portáról, megemlítettem a család fő nevét, jött az igazi meglepetés: „*Na ne mondd már, a Lacika? Hát hozzám járt óvodába*”. Kicsi a világ.

A nem minden tejfel az Óperenciás tengeren túl és annak partján sem, valamint a kolbászból lévő kerítés kérdését már több írás tisztázta. Atlantic City, ahol Erdei Zsolt bokszolt a minap, például nem tartozik a kedvenceim közé. Las Vegashoz hasonlóan egyfunkciós város, és úgyszintén túl csicsás-aranyozott, miután Donald Trump ingatlanmogul jó sok pénz belepumpált. Kaszinó kaszinó hátán, szigorúan 21 éven felülieknek, mint a kocsmában (a 18 éves amerikai fiatal vezethet autót, bevonulhat a hadseregbe, kezét-lábát-életét adhatja a hazáért, de egy sört nem ihat meg előtte, hívta fel rá figyelmem valaki egyszer). Az mindenesetre sokatmondó, hogy a parkolásért előre kell fizetni. Az a néhány nagyszerű koncert sem változtat véleményemen, ami miatt lenyeltem ezt a békát. A Jethro Tull vagy Crosby, Stills, Nash and Young miatt csak erőt vesz magán az ember egyszer-egyszer, hogy átvágjon a félkarú rablók előtt pacemakerüket tesztelő nyugdíjasok tömegén. Tiszta szerencse, hogy nem itt rendezik a konferenciát!

Asbury Park kézenfekvőbb lenne a könyvtárosoknak, államunk híres szülöttje, Bruce Springsteen zenélt itt sokat. A középkorú amerikai könyvtárosnők tekintete elhomályosul, ha meghallják, amikor a Főnök a *Jersey girl*t éneklí – lojalitását hirdelve, miszerint mit érdeklí őt a sok csinos lány New York sugárútjain, inkább átkel a folyón szerelméhez a túlsó partra. Van ebben minden: tánc, tengerpart, gyűrű, sőt, még kisbaba is a nehéz gazdasági helyzetben! Ezek szerint nem lettem még tipikus könyvtáros, a ködös tekintet számomra legfeljebb a *Streets of Philadelphia* idézhetné elő a maga emlékeivel, de a vonatkozó film témája miatt inkább visszafogom magam. Marad a *Born to run* (Futásra születünk) kevésbé megható sora: *Tramps like us, baby, we were born to run* (az ilyen világcsavargók, mint mi, bébi, futásra születünk).

Esetleg Sandy Hook jöhetne még szóba konferencia-helyszíneként a tengerparton, ahonnan jó időben látni lehet a velem egykorú Verrazano-hidat is. Idény előtt jó időben iskolai tanulmányi kirándulásokat szerveznek a történelmi jelentőségű helyszínre. Csak tudnám feledni Fort Hamilton elhagyatott katonai barakkjait az egykori haditengerészeti bázis helyén! *Ha bevárod, egyhamar meglátod, más világ jön rátok* – dúdoltam magamban, amikor a biciklizés közben a múltkor az iskola-buszok nem győztek kerülgetni bennünket. A hidegháborút legfeljebb történelemkönyvből ismerő korosztály a helyszínen tanulhat az amerikai hadihajókról, fegyverekről, New York védelméről, megnézhetik a légelhárító rakétákat és az örökre bebetonozott lövegállásokat. Persze a kisebbeket legfeljebb a világítótorony érdekli, a nagyobbak pedig az állam egyetlen nudista strandja felé tekintgetnek. Vajon mit mond a tanító néni útban idefelé az *Earle* haditengerészeti fegyverállomásra vezető vasútról (a népnyelvben egyszerűen „halálvasút”), amivel a hadihajókra szánt nukleáris tölteteket szállították az ország belsejéből? *Keep on rocking in the free world?* A csatatüzek halavány visszfényei helyett legfeljebb a *cruise shipek* világítanak, amint elindulnak többnapos hajókörrúra fedélzetükön vidáman unatkozó utasaikkal, akiknek minden szavát lesi egy José Pombio pincér. Repülőgéphordozók ma már legfeljebb mint látványosság láthatók errefelé, mint a *USS Intrepid* múzeumnak átalakított hadihajó, amiről nem száll már fel több *Hornet* vagy *Tomcat*. A parti őrség, a *Coast Guard* jelenléte nem hagyható figyelmen kívül, a félsziget végén elkerített részen zajló lögyakorlat néha odahallatszik strandolás közben. Hatalmuk nagyobb, mint a haditengerészeté a hazai vizeken. A *Posse Comitatus Act* szellemében a szövetségi katonai erők nem végezhetnek rendfenntartó tevékenységet országon belül, és a parti őrség nem tartozik ebbe a kategóriába. Könyvtárosként nem árt, ha az ember ismeri a törvényt, és tudja, mit tegyen, ha megjelenik két férfi feketében (*Men in Black*) a tájékoztató pultnál. A legjobb választás konferencia helyszínnek Long Branch: inkább üdülőhely, mindenféle politikai töltet nélkül, hiába ugyanaz az óceán mossa a partját. Ennek akár szimbolikus jelentése is lehetne, de nincs.

A tenger

Amikor a tengerre kerül a sor, cserben hagy a szókincsem, eláll a szavam. Mint az *Indian Trails* (indián ösvények) nevű versenyen, ahol az ígéret szerinti lélegzetelállító látványban volt részünk, amikor a tizennegyedik kilométernél a hegyről lefelé futva megpillantottuk a tengert. Naná, hogy szó bennakad annyi futás után! Azzal nyugtatom magam, hogy egy csomó tengerrel kapcsolatos kifejezésre biztos nincs is magyar szó: a víz színére, illatára, a hullámok fajtáira, a tenger habjára és így tovább. Az Országgh-féle szótárban pedig minden benne van, így tanították az egyetemen, tényleg, még a *curlinget* is megtaláltam. Tengeri szókincsem fogyatékosága a könyvtár-informatikus szókincsemével vetekszik magyarul. Hogy is mondják magyarul hogy *approval plan* vagy *crowdsourcing*? *Collaborative filtering* és *selector*? A tengernyi szóról nem is beszélve, amelyeket a könyvtárosok más szakterületekről fogadtak örökbe. Annak idején olasz tanulmányaim során is kevésnek éreztem a magyar tengeri szókincset, pedig ott főleg az ehető dolgokkal voltam gondban. *Frutti di mare*, a tenger gyümölcsei, miféle gyümölcs a kagyló-béka-rák?

A rákokkal vagyok a legnagyobb gondban, garnélarák, homár, languszta, annyiféle van belőlük, és egyik finomabb, mint a másik. Az angol *shrimp*, mint gyengeelméjű történelmi hősnők, *Forrest Gump* meggazdagodásának egyik forrása, a szótárban például apró tengeri rák, garnélarák néven szerepel. De van kicsi, közepes, nagy és óriás változata. Akkor a *jumbo shrimp* ezek szerint „óriás apró tengeri rák”? Forrest még ma is futna, ha ezen kéne törnie a fejét.

A haditengerészet is egy sor találó kifejezéssel gazdagította az angol nyelvet, ezekből is vett át a szakma. A könyvtárosok is tartanak *boot camp*-et, vagyis alapképzést, ahol bakancsot (*boot*) viselnek a katonák. A népnyelvi *joe* a kávé neve a tengerészeti miniszter után, aki betiltotta az alkoholt a hadihajókon, meghagyván a kávé, mint legerősebb stimuláns, és kis fantáziával a barakk-királynő értelem is kitalálható. Ilyesmirel nem beszélünk: *don't ask, don't tell*, vagyis ne kérdezd, ne mondd meg, ami a katonák szexuális orientáltságára vonatkozó íratlan szabály. Inkább talpra huszár, lóra! De a *Navy*, vagyis a haditengerészet nem azonos a *Marine Corps*-ral (tengerészgyalogság). A tengeralattjárón szolgáló matróz *bubblehead* (buborékfejű), a tengerészgyalogos *jarhead* (befőttésüveg-fejű), a tengerész *squid* (tintahal). A *Navy SEAL*-nek jár a legnagyobb megbecsülés, a különlegesen kiképzett katonák elit alakulata vízen, földön és levegőben (innen név: *Sea, Air, Land*) végzi a legveszélyesebb és az elképzelhető legnagyobb megpróbáltatást jelentő harcászati feladatokat, legyen az mentés vagy a fő terrorista ellenség eliminálása a *SEAL Team 6* által.

Ennyit a konferencia tengerparti helyszínéről a situációs tudatosság (*situation awareness*) jegyében, hogy a környezeti elemek taglalása után az olvasó is felkészülve érezze magát a konferenciabezámoló befogadására. A *sense-making* értelmében, szakmánk jeles képviselője, Brenda Dervin után szabadon, ezáltal kívántam áthidalni a kognitív szakadékot, amit képzeletbeli olvasóm tapasztal, miközben megpróbálja kihámozni eme írás lényegét.

A felhozatal

Emlék egyetemista korunkból: deresedő halántékú, ám délceg nyelvész professzor tétován nézelődik a harmadik emeleten szeptember első napjaiban az elsős egyetemista leánykák között: *vajon milyen a felhozatal?* Ez jár a fejében, amikor először megpillantom az előtérben a vegyes könyvtáros csapatot. Hova lett a sztereotip kontyos–szemüveges–enyhén molett, középkorú könyvtáros? Kik ezek a furcsa alakok? Jó helyen járunk?

A kirívó árnyalatú festett haj (értsd neonzöld, hupikék és rozsdás egyazon fejen), a közszemlére bocsátott tetoválás vagy stratégiaileg pozícionált piercing a radikális ifjú titánokat jellemzi, plusz fiúknál lófarok, fejfedő, esetleg simára borotvált koponya. A pár centisre kurtított haj a könyvtárosnők esetében a szexuális orientáltság nyílt felvállalása egyéb külsőségek mellett, ellentétben a korábban említett katonai gyakorlattal. Nem újdonság, hogy a GLBT (*Gay, Lesbian, Bisexual and Transgender*)-kerekasztal tagjai saját programokat szerveznek hasonlóan az egyéb alszövetségekhez. Az egyik elődöm a könyvtárban lelkes tagja volt a szervezetnek, a hátramaradt sok szívárványból ez a szimbólum is egyértelmű. A nyáron itt rendezik az LGBT-barát triatlont is, jut eszembe, kiváló alkalom lenne arra, hogy a kom-

fortzónából való kilépést gyakorolja az ember, ugyanis úszni sem túl egyszerű az erős hullámozás közepette. A punk könyvtáros sem ritka látvány a konferencián, ott-hon vajon beengedné-e a portás a tarajos könyvtárost egy ilyen előkelő helyre? A lila plüss szabadidő ruha viszont gondolkodóba ejt, és nem én vagyok az egyetlen. Kétkedően nézünk egymásra a lányokkal.

Lányok, vagyis a kolléganőim, akikkel egy posztert hoztunk, illetve délután elő-adunk. Ugyanis abban a megtiszteltetésben van részünk, hogy a könyvtáros-kutatói fórumra a mi bibliometriai témánkat választották a négy előadás egyikeként a tudományos eredmények mérésére szolgáló mutatók elemzéséről (reklám: a kutatás egy része olvasható magyarul a Könyvtári Figyelő 2011-es első számában). A könyvtár szakos diákjaimat is kollégáknak számítom, közülük kettőt az állami könyvtáros szövetség felsőoktatási könyvtárosi csoportja szponzorál jutalomként a mentor-programban való részvételükért. A mentor én lennék, akit viszont elfelejtettek meghívni a díszebédre, de se baj.

Az előzetes programot böngészve feltűnt egy-két érdekesség. Mostanában egyre több a nem könyvtáros végzettségű vagy jelentősebb könyvtári gyakorlat nélküli előadó. Vajon ez arra utal, hogy a könyvtáraknak érdemes még jobban kifelé tekintetni és kívülről behozni az újításokat? Vagy a külső szemlélő lényeglátóbb? Esetleg jobb belátásra térünk mi könyvtárosok, és odafigyelünk, hogy mások mit mondanak a könyvtárunkról? A minap az állami egyetemi könyvtárosok konferenciájának előkészítő értekezletén is felmerültek lehetséges *outsider* külső előadók, mint akiknek esetleg nagyobb rálátása és lényegi mondanivalója lehet a mi témánkról. Ennek a konferenciának a munkacíme megint csak dilettámban fordítható: *Szép új könyvtáros: találkozás a kihívásokkal és a változás elfogadása.*

Milyen praktikus, hogy a programokat téma, helyszín és időpont szerinti táblázatban is közzéteszik, mint az országos konferenciákon. Ott szinte lehetetlen a gazdag programajánlatból választani. Most ez a veszély nem fenyeget, bár bosszantó, amikor az embert érdeklő program ugyanabban az időpontban van, mint a saját előadása, vagy a kötelező pofavízit. Minden könyvtáros minden típusú könyvtárból megtalálhatja itt a neki valót, és a különböző könyvtártípusok találkozási is szerencsés lehet abban az esetben, ha új jelenségre hívja fel a figyelmet, vagy olyan új problémára hoz megoldást, amivel előbb-utóbb mi is találkozni fogunk.

Mielőtt megkezdődnének a programok, azok számára, akik a szállodában töltik az éjszakát, ott a reggeli jóga szakképzett oktatóval. Esetleg el lehet menni, futni vagy sétálni a tengerparton: a deszkázott sétány kevésbé viseli meg az ízületeket és üléshez szokott egyéb testrészeket, mint a beton. Egész nap rendelkezésre áll a *Tech Lounge* (mondjuk, kutyüváró), ahol kipróbálhatjuk a könyvtári programok és szolgáltatások számára érdemes játékokat és eszközöket. Olcsó és egyszerű módja annak, hogy kísérletezzon az ember olyasmivel, amit egyébként nem venne a kezébe, mert drága, bonyolult, zavarba ejtő, elérhetetlen vagy hasonló. Rögtönzött ajándékboltban vásárolhatunk könyvtárosoknak szánt dísz tárgyakat: az idén ismét a cicás dominál, állapítottuk meg elégedetten.

A hagyományos előadásokon kívül szerepelnek a programban még a különféle fogadások, villásreggeli az állami főkönyvtárossal, dedikálások, díjkiosztó ebédek, ahol a szerzőknek vagy könyvtárosoknak adják át az állami díjakat, a mentorok és könyvtárszakosok fogadása és villámebéd, ahol ötperces kiselőadásokat hallhatunk a könyvtárosokat jelenleg foglalkoztató vegyes témákról. A konferen-

cia közben természetesen folyik a már megszokott twittelés és egyéb közösségi hírmegosztás, a háromnapos esemény után pedig az interneten teszik közzé a PowerPoint-előadásokat, jegyzeteket, poszttereket, fényképeket és videofelvételeket, amihez előzetesen kikérték az előadók és résztvevők engedélyét. A visszacsatolás, vagyis *feedback* az ingyenes *surveymonkey* kérdőívgyártó alkalmazás segítségével történik a konferencia utáni hetekben.

A szakmai kiállítás

A könyvtáros konferenciák expóit nyilván nem kell senkinek sem bemutatni, egyik olyan, mint a másik. Sőt, meglepően hasonlít egy maraton futóverseny expójához. A látogatók egy része a minél több ingyen cuccra hajt, mások igyekeznek elkerülni a szemkontaktust, nehogy hozzájuk szóljon valaki. A nagy állami konferencia kiállításán ügyes könyvtári bútoroktól kezdve elektronikus szolgáltatásokig mindenfélét reklámoznak. Sok a barátságos cégképviselő, egyesek nem is annyira rámenősek, mint ahogy az ember megszokta. A nagy könyvterjesztők és elektronikustartalom-szolgáltatók jól tudják, hogy a döntés nem egy ember kezében van egy nagyobb könyvtárban, így aztán igyekeznek mindenkire testre szabottan kedvesnek lenni. Az egyáltalán nem meglepő, hogy mennyire felkészültek a portékájukat és a könyvtárak általános helyzetét illetően, legyen akár magazin címlapra való huszonéves hölgy vagy középkorú, enyhén pocakos férfi a *rep*, vagyis cégképviselő. Az alapképzésükben szerepelhet az is, hogyan kell felmérni a potenciális vevőt, mert nemcsak a látogatókon fityegő jelvény adataihoz igazítják mondandójukat könyvtártípus és -méret, beosztás, szakterület szerint, hanem igyekeznek személyesebb hangot megütni pár bemelegítő kérdéssel. Hiába, egyre nehezebb a dolguk. Összegyűjtik az információt azért így is a jelen lévő könyvtárosokról: a napi többszöri sorsolásokon csak úgy vehet részt az ember, ha otthagyja névjegykártyáját a kiállítópultnál. Ennyi szerencsejátékot mindenki megenged magának egy-egy iPod vagy e-könyv olvasó reményében, bár az ACRL-konferencián a tavasszal Philadelphióban iPadeket is sorsoltak.

A cégek többféleképp is támogatják a konferenciát, például kávé és péksüteményt hozatnak mindenkinek reggelire és szünetben. Szerencsére ebben az államban nem divat az, ami a nagy ALA-konferencián, ahol az egyik cég a könyvtári kocsitologató versenyt szponzorálja. Hogy miről beszélnek? Ha valaki esetleg elmaradt volna a modern könyvtártudomány eme vívmányának megismerésében, tessenek tovább olvasni. Könyvtári dolgozók előre tervezett koreográfiára lejtnek a raktári könyveskocsikkal, az előadást könyvtáros-szakmai zsűri pontozza. Ha hiszik, ha nem, ebből világbajnokság is létezik, és konferenciaprodukciónak nagy része fenn van YouTube-on. Csak be kell gépelni, hogy: *book cart drill team*, vagyis könyveskocsi kiképző csapat, ami lehet akár vikingnek öltözött, acélmellű vaszüzek csoportja. A 2010-es ALA-nyertes is kissé ellentmondásos azokkal a sírkövekkel a kocsikon. Mi a mondanivaló itt, kérem? Most akkor temetni jöttek vagy mi? A zenei aláfestés némiképp érzékelteti a könyvtárosok széles körű műveltségét, sok a klasszikus és a témához illő dallam. A texasi csapat viszont kifejezetten szánalmas. Hosszútávfutó énem szemrevételezi, hogy ezen a versenyen nem divat a sportmelltartó. A narancssárgára festett hajú, rózsaszínű térdzoknis, hawaii szok-

nyás vagy rojtos farmer rövidnadrágos élteesebb könyvtárosnők produkciója pedig már-már meghaladja a jó ízlés határait. XXXL-es, 58-as méretben máshol talán óriási üzleti bukás lenne forrónadrágot forgalmazni, de ez tiszta Amerika. *Girls wanna have fun*, éneklí Cindy Lauper a háttérben, vagyis a lányok jól akarják érezni magukat. A probléma ott kezdődik, hogy lányok. A táncmozdulatok sem a fiatal John Travoltát idézik. De hát más kultúra, más felfogás, a feledésbe merülő örökérvényű idézet szerint. A jelen amerikai könyvtáros-generációk önéletrajzában szerepelhet a *cheerleader*, vagyis hajrázó, vezérszurkoló. Az USA-ban évtizedes hagyományai vannak a középiskolai és egyetemi sportversenyeken és bajnokságokon a meccsek előtt és a szünetben zenére előadott, gondosan koreografált produkcióknak. Bár eredetileg férfiak buzdították a férfiversenyzőket, manapság szinte kizárólag lányok rázzák a pomponos egyenruhába bújtatott hátsó felüket, jöllehet a sok akrobatikus és gimnasztikus elem, az emelgetések és piramisok közelebbi elemzése minden bizonnyal értékelendő sportteljesítményt takar. A közben fennhangon skandált rigmusok és csasztuskák poétikai értéke megint más elbírálás alá esik. A könyvtáros lányok viszont szemmel láthatóan remek hangulatban vannak a videókon.

Előkonferencia, nem-konferencia

Lemaradtunk az előző napi prekonferenciáról, ahol Maureen Sullivan, az ALA azóta beiktatott új elnöke, arról beszélt, hogyan tudják a könyvtárosok egyéni befolyásukat és meggyőzési képességeiket mozgósítani céljaik elérése érdekében. Az összefoglaló szerint a szűkülő anyagi lehetőségek között minden taktikát ismernünk kell, amelyekkel a könyvtár értékét bizonyítani lehet. A könyvtárosoknak meg kell ismerniük saját erejüket és hatalmukat, érteniük kell a mások meggyőzésének elveit és technikáit, fel kell mérniük egyéni lehetőségeiket e téren, és a megfelelő megközelítési mód tudatában össze tudnak állítani egy, a könyvtárak működését elősegítő programot. Maureen Sullivan szervezetfejlesztési tanácsadó (*organization development consultant*), elsősorban könyvtárak (egyetemi, köz-, iskolai és szakkönyvtárak, könyvtári konzorciumok) és egyéb információszolgáltatási szervezetek számára végzi tanácsadási és oktatási tevékenységét. Több mint húszéves gyakorlattal rendelkezik a szervezetfejlesztés, stratégiai tervezés, vezetőképzés, szervezeti változások bevezetése és menedzselése, szervezeti és munkafolyamat-újratervezés és munkaerő-továbbképző programok összeállítása terén. A Yale és a marylandi egyetemi könyvtárak humán erőforrás vezetőségében szerzett tizenkét éves gyakorlata, az országos könyvtáros szövetségek elnökségi és bizottsági tapasztalata bizonyára jól jön jelenlegi pozíciójában és a szakma számára, csakúgy, mint a szakterületek, amelyekben jártas és rendszeresen tart továbbképzéseket: például munkahelyi kapcsolatok javítása, stresszmenedzselés, pályatervezés, csapatépítés, kollaboratív intézmény kialakítása, egyéni és szervezeti teljesítmény javítása, interkulturális kommunikáció és projektmenedzselés. Elnökségi kampánya idején, minden blogolás, twittelés és facebookolás mellett, a mi egyetemünkre személyesen is ellátogatott. A könyvtárosok és könyvtár-informatika szakos oktatók közönsége előtt rendezett nyilvános vita másik elnökjelölt résztvevője videokonferencia segítségével volt jelen. Sullivan a honlap hangzatos szavainak

beharangozásához képest kellemes csalódást okozott, ahogy megnyerő módon, de határozottan foglalt állást az érintett kérdésekben: a könyvtár szerepe a gazdasági nehézségek közepette, a frissdiplomások elhelyezkedési lehetőségei, a diverzifikált szakemberréteg kialakításának és megtartásának lehetősége és természetesen az e-könyvek körül kialakult új helyzet. Amellett, hogy a könyvtár célközönségével való kapcsolatteremtésre és ezen kapcsolatok ápolására hívta fel a figyelmet az egyetemi fórumon, Sullivan hangsúlyozta a kollegák közötti együttműködés szerepét, az ismeretek, ötleteket és tapasztalatok megosztását, az egymástól való tanulás lehetőségét – megfigyelés, részvétel és aktív tevékenység révén. A könyvtárosok konferenciája mindezekre kiváló alkalmat biztosít, és nemcsak hagyományos formákban, mint tapasztalhattuk az idén.

Egy másik, nagy érdeklődést kiváltó című prekonferencia-program, amit sajnálatosan kihagytunk, a *Bringing Sexy Back: Future of Library Service*, vagyis Ismét divat a szexi: a könyvtári szolgáltatások jövője. Ennek formája is rendhagyó volt: nem-konferencia (*unconference*). A műfaji elnevezés lényegében a résztvevők által irányított találkozót jelenti egy esetleges bevezető után, vagyis a felhasználók és résztvevők biztosítják a tartalmakat az eseményen. Több fajtája is ismeretes, kisebb-nagyobb közönségek számára, illetve hosszabb-rövidebb előadói időtartammal. A *BarCamp*, szójáték a katonai *Bootcamp* (alapkiképzés) és *Foo Camp* (computer hackerek összejövedele) szavakból. Ez utóbbi része a *Foo Bar*, amelyben a bár mint vendéglátó-ipari egység értendő, de kiejtése megegyezik a matrózok *FUBAR* rövidítésével, aminek jelentése, nyomdaképes változatban „javíthatatlanul elcseszve”. Egy másik forma a *BoF*, vagyis *Birds of a feather*, ami a „madarat tolláról” mondásból származik (*Birds of a feather flock together*), és gyakorlatilag a hagyományos érdekcsoportok megfelelője. A *Fishbowl* (gömbakvárium) koncentrikus körökben helyet foglaló résztvevőkkel rendezett nem-konferencia nagyobb közönség számára is megfelel. A zárt változatban a legbelső körben ülők vitatják meg a moderátor által felvezetett témát, a többiek hallgatnak. Adott idő után az egész csoportot újabb résztvevők váltják fel a közönség soraiból. A nyitott változatban a belső kör négy-öt széke közül egy üresen marad, ezt bárki elfoglalhatja a vita során, akinek mondanivalója van. Ugyanakkor valakinek el kell hagynia a belső kört. Ugyancsak nagyobb közönségek számára rendezett találkozási forma a tudáskávézó (*knowledge café*), ahol a bevezető és általában két kiegészítendő kérdés elhangzása után a résztvevők kisebb csoportban vitatják meg a témát negyvenöt percig. A második negyvenöt perces időszakban pedig egy moderátor irányításával a teljes résztvevő gárda osztja meg a korábban kiscsoportban megbeszélteket.

Vannak aztán gyorstüzelő előadásformák, mint a *Lightning Talks*, vagyis villámelőadások, ahol a résztvevők, akár a plenáris előadás után azonnal, ötperces beszédekben adhatják elő mondanivalójukat egymás után, szünet nélkül, mindenféle dia és egyéb segédeszköz nélkül. A japán eredetű *Pecha Kucha*, tereferé talán már kevésbé népszerű, mint pár éve, hiszen valóban nagyon nehéz a formai követelményeknek eleget téve 20 diát bemutatni, amikor mindegyikre csak 20 másodperc jut, vagyis minden előadónak összesen 6 perc 40 másodperc! Ennél is nehezebb talán a *Speed Geeking* (lefordíthatatlan, talán villámkockulás), amikor a *Speed Dating*, vagyis a villámrandi mintájára ötpercenként csengőhangra rendeződik át a terem. A körben elhelyezkedő *geek* (computerzseni, kocka) előadókhöz újabb csoport érkezik, az előadónak öt perce van mondanója felvezetésére, és a következő csen-

gőre mindenki jobbra át, és eggyel odébb ül. A *TeachMeet* (mondjuk, OktKonf vagy TanKonf, ami bennünk a tudszoc és okiteki rövidítéseket idézi fel) inkább a tanárok, oktatási szakemberek körében terjedt el, ahol hétperces mikro-előadások vagy kétperces nano-előadások váltják az egymást előzetesen önként jelentkező előadókból véletlenszerűen választva. Nagy szerepe van a közönség részvételének ebben a formában is, és az egész gyorsan pörög, szimulálva a gyors információ-áramláshoz és feldolgozáshoz szokott módot. Kérdés, hogy mennyire lehet elmélyedni bármiben is egy zanzásított TIT-előadás során.

A konferencia programja

A plenáris ülések előadójaként országosan ismert figurák, általában írók, közéleti személyiségek és más, könyvtár iránt elkötelezett, lehetőleg a könyvtáros tömegek figyelmét egy órán át lekötni képes személyiségek szerepelnek. Köztük is előfordul unalmasabb, de a csillagászati honoráriumért ezek az előadók igencsak igyekeznek, hogy megtalálják a hangot a könyvtáros közönséghez. Viszont idegesítő, ahogy jönnek-mennek az emberek az előadás közben, sőt, esznek-isznak és zörögnek a cukros zacskóval. Egy másik fogalom, a *brown-bag lunch*, amit sose fogok megszokni. Először is, a *brown bag*, a barna zacskó a legtöbb amerikai államban az alkoholtartalmú italok elrejtésére szolgál, miután megvette az ember az erre célra fenntartott üzletben. A közterületeken ugyanis tilos az italozás és a bontott alkoholos üveg, ezt nagyon szigorúan veszik. A barnazacskós ebéd viszont az az esemény, amikor a közalkalmazott a neki járó fizetetlen ebédidőt kollégái társaságában szakmai továbbképzéssel tölti. A tartalom változatos, de a zacskózörgés, a kóla ráborítása a mellettünk ülőre, a csámcsogás és hasonlók nem igazán teszik vonzóvá ezt a tudományos kommunikációs formát. Vajon mi lehet a zacskóban a tengerparti konferencián? Kóktérlák?

A konferencia témái közt a mostanában divatos tartalmak szerepelnek: vezet az információs írástudás, ezt követi az innováció, új technológiák, videojátékok, webkettő, olvasásfejlesztés, közösségi média, a könyvtárosi szerepek stb. Az *embedded librarian*, vagyis a beépített könyvtáros nem annyira új, de egyre jobban elterjedőben lévő fogalma a könyvtáros távoktatásban betöltendő szerepére hívja fel a figyelmet, vagyis a könyvtár szolgáltatásainak beépítésére az oktatásmenedzselési rendszerekbe, mint a *Meebo*, *Sakai* vagy *ECollege*. A cenzúra és betiltott könyvek témája örökzöld, beleértve a tanácsokat, hogyan reagáljunk saját könyvtárunkban az olvasói panaszokra. Népszerűek az úgynevezett *hands-on* programok, vagyis ahol a taktilis-kinetikus típusú tanulók nagy örömeire teszek-veszek formában zajlik az előadás: hagyományos és interaktív könyvtári módszerek összekapcsolása gyermek- és ifjúsági könyvtárakban, főzéstől a barkácsoláson át a videojátékgig. A közkönyvtárak nagy számát tekintve érthető, hogy sok a populáris téma: milyen könyvekkel lehet a tinédzsereket olvasásra szoktatni, melyek a legjobb gyerekkönyvek, képregények. Mit olvassunk csak úgy, szórakozásból: a bűnügyi történetek, mystery, szerelmes és történelmi regények népszerűsége elsöprő. Mégiscsak meg kellene próbálkozni *A test angyala* (Parti Nagy Lajos műve 1997-ből) angol kiadásával?

Több előadás érinti a könyvklubok és a könyvajánlás témáját is. A nyár és a szünet közeledtével gyakorlati tanácsokat kaphat az ember a nyári olvasási prog-

ram összeállításához különféle olvasói rétegek számára, beleértve a jelbeszédet értőket is. Az iskolai és gyermekkönyvtárosok érdeklődésére tarthat számot az összefoglaló a videojátékok szerepéről a gyermekek fejlődésében, amely hangsúlyozza a komolytalannak tűnő téma szerepét olyan területeken, mint társasági és tanulási készségek, szokások kialakítása, memorizálás és az alapvető olvasási készségek fejlesztése. Elmaradhatatlan a lamentálás a könyvtárak külső támogatásáról, *fundraising, corporate sponsor* stb. vagy annak hiánya. E-könyvek, hangoskönyvek, webes és mobilszolgáltatások továbbra is rágható csontok, sok az ismeretterjesztő program ezekben a témákban. Údítóen hat az ételreceptek és könyvtári tájékoztatás témájú program a sok komoly tárgy között, étvágygerjesztő tengeri finomságok jelennek meg az ember lelki képernyőjén, semmi olyan koleszterines. De az előadás inkább arról szól, hogyan lehet megítélni a főzős honlapok értékét.

Általánosabb jellegű az ingyenes számítógépes alkalmazások gyűjteményéről szóló összefoglaló, amelyek közül minden könyvtár szabadon válogathat. Egy másik előadás mintegy térképként vezet minket a permanens számítógépezés világának hyperlinkelt könyvtárába, amely a szakma alapjainak és értékeinek szellemében átlátható, részvételre épülő, játékos és felhasználó központú. Ezután következik egy előadás a katasztrófa-helyzetekről, az elhárításról, amely az előre tervezés szerepére mutat rá. Nem maradhat el a könyvtárak jövőjének latolgatása, az új elem itt a buzdítás a kockázatok vállalására, beleértve a lehetséges kudarc elfogadását is. Hogyan léphet túl a könyvtáros a rosszul sikerült próbálkozás után? Lehet-e tanulni a kudarcból és erőt gyűjteni a jövőbeli innovációkhoz? Elsőre nehéz az előadóval azonosulni: egy befuccsolt vállalkozás vagy teljes csőd – szerinte – fényt deríthet erényeinkre és fogyatékosságainkra, a körülmények értékelése és a hibák elemzése erősebbé tesz bennünket, inspirál és bátorságot ad. Ez valami általános adaptációs szindróma alkalmazása lenne könyvtári környezetre? Kétségtelen, hogy újfajta, harcedzett könyvtáros-generáció van kialakulóban („Rambo a könyvtárban”, lehetne egy adekvát előadascím). A hallottak szerint a sikertelen próbálkozások és az adott helyzet újraértelmezésének képessége, magyarul a szükségből erényt kovácsolás, nagyobb eséllyel fog egy új perspektívához vezetni a látzólag mellékes tényezők figyelembe kerülése révén, mint a kudarcon való tépelődés. *Next* – mondja az amerikai, vagyis: a következő. De talán az „ugorgyunk” még jobb fordítás.

A konkrét megoldásokat javasoló előadások kevésbé tűnnek hasznosnak elsőre. Annyira mások a körülmények mindenhol, bár egy-két jó ötletet kaphat az ember. Keserű szájjal hallgatta a közönség a könyvtári szolgáltatások hátrányos helyzetűeknek témájú előadást is. A könyvtári dolgozók közül is sokan elvesztették állásukat, vagy fizetés nélküli szabadságra kellett menniük (*furlough*, az Ország-héle szótárral ellentétben nem katonai szabadság, hanem a közalkalmazott kényszer-szabadságolása, fizetés nélkül, szerencsére nincs még igény a magyar szóra). Egy másik aggasztó téma a *bullying*, a basáskodás az iskolákban és azon túl, így a *cyber-bullying*, ami államunkban nagyon is időszerű. Tavaly szeptemberben történt az a tragikus esemény, hogy egy tehetséges, tizennyolc éves egyetemista fiú leugrott a George Washington hídról, miután szobatársa a közösségi média (Twitter és YouTube) segítségével webkamerával egyenesben közvetítette homoszexuális kapcsolatának legintimebb pillanatait ország-világ számára. A róla elnevezett törvénycikkelyt villámgyorsan megfogalmazták, de Tyler Clementi ezt nem érte meg.

A poszter szekció

A poszter szekcióba bekerülni általában nem annyira nehéz, bár az utóbbi időben eléggé megnövekedett a pályázók száma bármilyen konferencián. Mindenkinek dokumentálnia kell a tudományos és egyéb tevékenységet, ki kell állni a szakmabeliek elé, és vállalni kell a megmérettetést. Több poszter szekció is van a konferencián, általában egyórás időtartamúak. A hét-nyolc állvány vagy asztal mellett a kiállítók fegyelmelzetten várják, hogy a könyvtárosok ízlésük szerint átfussák vagy végigolvassák a posztert és kérdezzenek. Ehhez is illik tisztességesen felöltözni, férfiaknak öltöny-nyakkendő, nőknek nadrágkosztüm vagy legalább egy elegáns blúz. A cipő a konferencián kevésbé számít, annyit kell jönni-menni, hogy legjobban a kényelmes, lapos sarkú könyvtáros lábbeli.

Nagy rutint szereztünk már a posztergyártásban. Nehéz olyan témát találni, ami még nem teljesen lerágott csont, amihez értünk is, és saját anyagunk is van hozzá. Tapasztalataink szerint sokat segít, hogy három-négy ember dolgozik a poszteren, csakúgy, mint minden egyéb könyvtári feladaton. A sokféleség, a különböző szellemi háttér, érdeklődés és nézőpont szinte minden esetben a javunkra szolgált, aminek eredménye a mai poszter is. Egyik hallgatónk érdeklődési területe a szórakoztató olvasmányok, a másik kolléga lelkes webkettős-katalogizáló, a harmadik szívesen olvas memoárokat, jómagam pedig beleástam magam az olvasásfejlesztésbe az OSZK jóvoltából, így csak a közös nevező és az új nézőpont hiányzott. Az előadások és poszterek címei egyre meghökkentőbbek és lebilincselőbbek, vagyis fel kell kötni rendesen, amikor beadja az ember a javaslatot. A miénket simán elfogadták, sikerült egy kézenfekvő, enyhén nagyképu címet találni: *Az Elefántcsonttoronyból az Üvegpalotába: az olvasás népszerűsítése az egyetemi könyvtárban*. Az utalás részben az egyetemi könyvtár különleges helyzetére történik, miszerint, az igény ellenére nem szokás szórakoztató jellegű könyvekkel gyarapítani az állományt. Viszont a közösségi könyvtári alkalmazások kreatív felhasználásával mint a *LibraryThing* vagy a *LibGuide*, a kölcsönzési adatok és a jelzetszámok összefüggéseinek segítségével, szinte bármilyen témában össze lehet állítani egy félig virtuális, félig valós gyűjteményt. *Az üvegpalota*, Jeannette Walls magyarul is megjelent könyve, könyvtárunk leggyakrabban kölcsönzött könyvére utal.

A poszterek tartalma és kivitelezése szintén nagy változatosságot mutat. Meglepő, amikor viszonylag nagynevű intézményből házilig tákolt, filléres kartonra ragasztgatott A/4-es lapokon, fekete-fehér szöveggel próbálják az információ-túlterhelésben szenvedő konferencialátogatók figyelmét megragadni.

A másik véglet a színes-szagos-beszélős változat, amikor háromdimenziós poszter mellé még egy véget nem érő diavetítés is fut laptopon vagy óriásképernyőre kivetítve, háttérben diszkrétén szalondzsessz, miközben a szerzők csokoládét és cukorkát osztogatnak a nézelődőknek. Nem vicc, *Hershey Mini* képre tessék rákeresni, a könyvtárosok kedvence a hajdani hatvanfilléres Boci csokit idézi. A mi poszterünk az intézeti óriásnyomtatón készült, egy egyszerű PowerPoint-dia sablonjára, és az egész tetőpózárral tesszük fel a poszterállványra. Még nem éltünk a legújabb lehetőséggel, a textil-alapú poszterrel: a posztert egy textillel bevont papírfelületre nyomtatjuk, majd a textilrészét szépen lehámozza az ember, és ezután kedvére hajtogathatja, gyűrheti, akár zsebre is vágthatja – utazáshoz praktikus módon.

A többszerzős poszter másik nagy előnye, hogy sokan tudunk egyszerre válaszolni a sok kérdésre, miközben van időnk megnézni mások munkáit is. A kérdések a totálsóttétől a beleokoskodóig skáláján mozognak, de ez nem meglepő ilyen változatos közönség mellett. Már rég megtanulta az ember, hogy nyugalját megőrizve, mosolyogva válaszol a legostobább kérdésre is. Az egyik látogató számára túl sok az információ, a másik a részleteket kéri számon. Egy tengerparton rendezett konferenciának nagy előnye, hogy ha nagyon szenved valaki az információ-túlterhelés fojtogató légkörében, akkor figyelmét könnyen eltereli a háttérben lévő óceán. Mi tagadás, megesett, hogy egy órán át figyeltünk három bátor legényt, ahogy vidáman szörföztek a tizenhárom fokos vízben, *wetsuit*ban persze, vagyis neoprén anyagból készült szörfös–triatlonos öltözetben, *Aqualung, my friend*.

Ami a témákat illeti, a posztetek közös nevezője az erők egyesítése a könyvtárban, könyvtárak között, a könyvtárak és olvasóik, finanszírozók között. A kiállítók egyszerűen és közvetlenül megosztják saját tapasztalataikat, hátha mások is okulhatnak belőle, például a közkönyvtárak együttműködéséről, az össz-állami felsőoktatási nyílt forráskódú könyvtárrendszer állásáról, vagyis lényegében arról, hogyan lehet a szükségből erényt kovácsolni. A partnerkapcsolat két hasonló demográfiai jellemzőkkel rendelkező könyvtár között mindenképp megfontolandó. A könyvtáros szerepe a szakma változásában, marketing-stratégiák, *pushing information* és hasonló visszatérő, számomra egyelőre lefordíthatatlannak ítélt címkékről eszembe jut a népszerű amerikai szerencsejáték, a *bingo* könyvtári változata, amelyre egy nyugdíjas kolléganő hívta fel a figyelmemet pár éve. Nem lenne nehéz feladat összeállítani itt sem az ún. *buzzword* bingót (*buzzword*, ez is hiányzik a szótárból, kb. büvyszó, valamilyen felkapott közhely), más néven *bullshit* bingót (*bullshit* – ízlés szerint fordítandó, maradjunk annál, hogy ostobaság, marhaság). A másik játékban mindenki kap egy táblácskát, amelyen ötször öt négyzetben összesen huszonöt szó szerepel a mostanában divatos könyvtári frázisokból válogatva (a lehetséges szavak számát nehéz lesz korlátozni). Mindenki tábláján más szavak állnak, némi átfedéssel. Amikor az előadó elpuffantja valamelyik frázist, bárki, akinek a tábláján ez szerepel, felállhat, és jó hangosan bekiabálhatja, hogy: nem azt, hogy bingó, mint az eredeti játékban, hanem valami olyasmit, hogy marhaság! Már rég kitalálták azt a számítógépes programot is, amivel könnyen lehet ilyen lapokat gyártani. Aki nem hiszi, járjon utána az interneten, vagyis keressünk rá a *buzzword bingo generator* szavakra! Íme a jelenlegi könyvtári frázisok közül egy csokor a konferencián látottak és hallottak közül (a lefordíthatatlanság szellemében): *value-added* (értéknövelt), *client-focused* (kliensközpontú), *bottom line* (alapvonal, vagyis a lényeg), *proactive* (előre felkészült, a reagálás ellentéte), *strategic fit* (stratégiai megfelelés), *best practice* (legjobb gyakorlat), *fast track* (gyorspályán), *challenge* (kihívás), *knowledge base* (tudásbázis), *self-motivated* (belsőleg készített), *result-driven* (eredményközpontú), *empower* (felruház), *ball park* (pálya, elsősorban baseball-kifejezés, kb. határokon belül).

Értékelés

Kifejezetten előnyös, hogy négyen mentünk. Mindenhova jutott belőlünk, megtartottuk az előadásunkat is, és a konferencia végén hazafelé, összezárva a kocsiban,

megosztottuk egymással a látottakat-hallottakat. Eközben ért még pár meglepetés. A munkába állás nehézségei, az álláskeresés és pályamódosítás vitafóruma nagy közönséget vonzott, köztük félállású kollégáimat. Néhány keresztkérdés segítségével azonosítottuk a nagyképűnek tűnő előadót: együtt jártam vele könyvtár szakra. A világ legkedvesebb, legbarátságosabb könyvtárosa, aki eredeti szakmájából, az üzleti–pénzügyi világból hozott manírjait ezek szerint még mindig képtelen a nagyközönség előtt levetközni. Megoldódott a lila plüss szabadidő ruha kérdése is: az egyik előadó, Kathy Dempsey szerepéhez tartozott, aki könyvének címéhez illően, az alkalmi marketinges-könyvtárosokhoz szóló előadásában a díszében adott elő *Propagáld értékeidet, bizonyítsd be, hogy szükség van rád* címmel. Viszont úgy tűnik, többen is kifogásolják a könyvtárosok öltözködését, mert egy másik előadó állítólag nem győzte hangsúlyozni, milyen fontos az első benyomás valakiről, és szinte minden könyvtárosnak meg kellene végre tanulni, mikor mit vegyen fel.

A szakmai és egyéni imázs változatos keveredését láttuk a konferencián. A színes egyéniségeknek kétségkívül nincs híján az amerikai könyvtáros szakma. Mint az egyik tévécsatorna is reklámozza, „karakter kerestetik!” Annak idején, amikor először hallottam, milyen közkedvelt az egyik kínai származású könyvtáros az egyetemen, a mérnöki karon, azt gondoltam, persze, mert sok a hasonló ázsiai származású az oktatók között is. Az angol nem anyanyelvük, ez egyből pozitívum és kapcsolatteremtési lehetőség a könyvtárban. Közlebről megismerve, a kolléganő viszont valóban karakter, aki nem szégyelli egyéniségét, vidám alaptermészetét belevinni mindennapi könyvtárosi munkájába. A szakmai szervezetekben és a fórumokon történő megnyilvánulásai is kedves, közvetlen személyiségről tanúskodnak, vagyis mindenkivel tud kontaktust teremteni. Ennek ellenére személyes életéről nem sokat tudunk. A kép kialakításához manapság segíthet a Facebook és segíthetnek egyéb közösségi alkalmazások, ahol az ember maga határozza meg, milyen képet kíván a világ elé tární önmagáról.

Habár ezen a konferencián nem szerepelt a programban könyvtárlátogatás és kirándulás, a formai változatosság mindenképp egyik fő elemnek könyvelhető el, tükrözvén a szakma sokféleségét. Mindez a nyelvhasználatban is megnyilvánul – ahogy ez az írás érzékeltetni próbálta. A szakma nyelve gyorsan követi a változásokat, és a határok elmosódní látszanak a szakterületek között. A közös nyelv révén a könyvtár mintegy közös nevező és közös megoldás szerepét töltheti be. Akkor helyszínként miért ne választhatnák olyat, ami közös, ami összehoz? Igaz, hogy a résztvevők közül kevesen tudnák a távolból megkülönböztetni a F-4 Phantom és a Cseburáska, a MIG-23 hangját, vagy pontosan leírni, hogy néztek ki azok a békaemberek, de ez talán nem perdöntő. A könyvtár is mozaik lett olvasztótégely helyett, mindenki hoz valamit az asztalhoz (csúnya tükröfordításban angolból), és a nap végén (újabb angol közhely) a sokféle, színes egyéniség és transzferábilis készség, valamint ezek kombinációi összeadódnak. A végeredmény az értékében exponenciálisan megnövekedett könyvtári szolgáltatás lehet. Ennek alapja az a stratégia, amit egy másik, a menedzsment szakirodalomból a könyvtárosok által is átvett közkeletű frázissal élve *Think outside the box* (nyersfordításban: gondolkodjunk a skatulyán kívül) néven emlegetnek, vagyis ne a hagyományos módon próbáljunk valamit megoldani. Nagy örömmre, a magyar találékonyság sokat segít, amolyan szükségből erényt kovácsoló módon, újfent. De az is erény, ha az ember nem ismeri a skatulyát, egyből másként gondolkodó lesz belőle.

Ami a hagyományokat illeti, adjuk meg a tiszteletet, ahol ildomos. Ha szabad, hadd idézzek még egy katonás élményt. Tavaly nyáron washingtoni városnéző futóedzés közben utolért a haditengerészek egy csoportja a Lincoln-emlékmű mögött. Lihegtünk egyet közösen, amíg bevárták a lassabban futókat, majd elindult a csapat. Tisztes távolságból követtem őket, biztonsági okokból, mondhatnám, de inkább nem bírtam a tempót, csak a következő állomásukig, a Vietnami Veteránok Emlékművéhez (*Vietnam Veterans Memorial*). A kiképzőtiszt vezetésével a kiskatonák futós szerelésben rótták le tiszteletüket a közel hatvanezer, a vietnami háborúban elesett haditengerész, pilóta, sorkatona és tengerészgyalogos nevét feltüntető emlékfal előtt. Legalább olyan megható volt, mint egy katonai díszpompával történő temetés az Arlington Nemzeti Temetőben.

* * *

A konferencia legnagyobb tanulsága számunkra az volt, hogy nem szabad kima radni. Részt kell venni a szakmai tanácskozásokon, lehetőleg aktívan, előadóként, hogy könnyebben lépést tartson az ember a változásokkal és új fejleményekkel. Emellett, minden hasonlítgatás ellenére, úgy döntöttünk, hogy továbbra is megpróbáljuk megőrizni egyéni vonásainkat, könyvtárunk sajátosságait. Ami az egyik könyvtárban bevált, nem biztos, hogy nálunk is sikeres lesz. Épp itt tartottunk az értékelésben, amikor végszóra, az autórádióból felhangzott egy másik New Jersey-i sztár, Jon Bon Jovi, hogy *We weren't born to follow* (nem arra születünk, hogy másokat kövessünk). Akkor hogyan tovább, néztünk össze, miközben majdnem elvé tettem a feljárom a főútra. Egyetértettünk, hogy továbbra is figyelemmel kísérjük, merre halad a szakma, ellenben nem árt, ha van saját célunk, ha tudjuk, hová szeretnénk eljutni könyvtári szolgáltatásaink fejlesztésében. De ennyire nem sikerült megőrizni szakmai komolyságunkat útban hazafelé a fárasztó napok után. Így a sok közhely után, végezetül, álljon itt a legszórakoztatóbb, Yogi Berra, a paradox kijelentéseiről ismeretes baseball-játékos vonatkozó mondata: *If you don't know where you're going, you might not get there* („Ha az ember nem tudja, hova megy, esetleg sose ér oda”).

Hajnal Ward Judit